

**Aleksandra
Maciocha**

Manipulacja licznikiem kilometrów pojazdu mechanicznego – nowe przestępstwo w Kodeksie karnym

Streszczenie

Artykuł porusza problematykę zmian wprowadzonych do *Kodeksu karnego* ustawą z dnia 15 marca 2019 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* oraz ustawy – *Kodeks karny* (Dz. U. z 2019 r., poz. 870), związanych z penalizacją zachowania polegającego na cofnięciu w pojeździe wskazań licznika kilometrów. Szczególną uwagę autorka poświęca analizie znamion tego przestępstwa oraz omówieniu zmian w prawie o ruchu drogowym, które są związane z wprowadzeniem do *Kodeksu karnego* nowego przestępstwa przeciwko interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym. Autorka odniosła się również do poprzednio obowiązującego stanu prawnego, w którym zachowanie polegające na cofaniu drogomierza wypełniało znamiona oszustwa z art. 286 § 1 k.k.

Słowa kluczowe

Korekta licznika kilometrów, drogomierz, nowelizacja *Kodeksu karnego*, oszustwo, zawyżenie wartości pojazdu mechanicznego, kontrola ruchu drogowego, centralna ewidencja pojazdów.

* * *

1. Uwagi wprowadzające

Problem ingerencji w przebieg pojazdów mechanicznych stał się w ostatnich latach zjawiskiem popularnym oraz przybrał nieakceptowalną społecznie skalę¹. Dotyczy on w znacznej mierze pojazdów samochodowych, a ukierynkowany jest

---

Mgr Aleksandra Maciocha (z d. Płatek), doktorantka w Katedrze Prawa Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

¹ Analiza intensywności tego zjawiska została zlecona przez Ministerstwo Cyfryzacji firmie PiLab. Z badań przeprowadzonych przez tę firmę wynika, że w Polsce jest średnio 1,27% (tj. ok. 240 tysięcy) samochodów z cofniętym licznikiem kilometrów. Podobnej analizy dokonano w Centralnym Ośrodku Informatyki, który podał, że problem ten może dotyczyć nawet 20% samochodów. Dane te zostały szczegółowo omówione w projekcie ustawy o zmianie ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* oraz ustawy *Kodeks karny* (druk sejmowy nr 2878, www.sejm.gov.pl). Z innych źródeł można uzyskać informację, że problem cofania drogomierzy dotyczy aż około 80% samochodów w Polsce (zob. <https://www.se.pl/auto/nawosci/cofanie-licznikow-to-miedzynarodowy-problem-o-ile-srednio-skreca-sie-przebieg-aa-FMRL-5Dp8-M6X5.html>).

na osiągnięcie korzyści majątkowej przez sprzedającego pojazd, kosztem kupującego, który zostaje wprowadzony w błąd w zakresie liczby kilometrów przejechanych tym pojazdem. Niższy przebieg samochodu daje bowiem gwarancję (co do zasady) jego lepszego stanu technicznego i wpływa na wysokość ceny.

Przed marcową nowelizacją *Kodeksu karnego* zachowanie polegające na zmniejszeniu wskazań licznika (drogomierza) w sprzedawanym pojeździe w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wypełniało znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., tj. oszustwa. Przepis ten stanowi, że karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 podlega ten, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem poprzez wprowadzenie jej w błąd, albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania (*podkr. autorki*). Niższą odpowiedzialność karną (grzywna, ograniczenie wolności, pozbawienie wolności do lat dwóch) ustawodawca przewidział w przypadkach oszustwa względem mienia mniejszej wagi².

Owo doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w dwóch pierwszych przypadkach (tj. wprowadzenie w błąd lub wyzyskanie błędu) zawsze wiąże się ze zrealizowaniem po stronie pokrzywdzonego (w przypadku cofnięcia licznika będzie nim kupujący pojazd) błędu co do rzeczy³ – skutek tego zachowania u pokrzywdzonego powstaje mylne wyobrażenie rzeczywistości. Gdyby bowiem kupujący wiedział, jaki jest prawdziwy przebieg sprzedawanego pojazdu, mógłby zrezygnować z jego zakupu lub domagać się stosownego obniżenia ceny.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w jednym ze swoich orzeczeń wskazał, że czyn zabroniony realizuje ustawowe znamiona art. 286 § 1 k.k. tylko wtedy, gdy wprowadzenie w błąd jest (lub w zamiarze sprawcy ma być) środkiem służącym do doprowadzenia pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Przepis ten – jak dalej wywodził sąd – nie penalizuje *wszelkich* przejawów nieuczciwości w sprawach majątkowych, a jedynie te, które mają swoje reperkusje w sposobie rozporządzenia mieniem przez osobę, którą wprowadzono w błąd⁴.

Warto również odnieść się do stanowiska wyrażonego w literaturze, że „wprowadzenie kogoś w błąd” może oznaczać również przemilczenie pewnych kwestii

---

² W orzecznictwie definiuje się wypadki mniejszej wagi przy uwzględnieniu wielu okoliczności, co znajduje oparcie w następującej tezie SN: „O uznaniu konkretnego czynu zabronionego za wypadek mniejszej wagi decyduje całościowa ocena jego społecznej szkodliwości, jako zmniejszonej do stopnia uzasadniającego wymierzenie kary według skali zagrożenia ustawowego przewidzianego w przepisie wyodrębniającym przypadek mniejszej wagi, w kategorii przestępstw określonego typu. Na ocenie tej ważą przesłanki dotyczące zarówno przedmiotowej, jak i podmiotowej strony czynu” – zob. postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2017 r., sygn. III KK 118/17, LEX nr 2350659.

³ Zob. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2002 r., sygn. IV KKN 135/00, Legalis.

⁴ Zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 lutego 2017 r., sygn. II AKa 526/16, Legalis.

(innymi słowy, nieprzekazanie przez sprzedającego prawdziwej informacji na temat kupowanego pojazdu)⁵.

Zmiana Kodeksu karnego, polegająca na penalizacji korekty drogomierza w odrębnym przepisie jest odpowiedzią na dostrzeżoną przez legislatorów lukę prawną. W uzasadnieniu do projektu nowelizacji marcowej wskazano bowiem, że dowodowe wykazanie realizacji przez sprzedającego pojazd znamion oszustwa z art. 286 § 1 k.k. nastęrczało problemów w sytuacjach, gdy samochód (bądź inny pojazd wyposażony w drogomierz) nie pochodził od pierwszego właściciela. Trudno było w takich okolicznościach zweryfikować, czy korekta licznika miała miejsce w czasie posiadania pojazdu przez ostatniego właściciela, czy też wcześniej⁶. Na mocy nowych przepisów śledzenie zmian dokonanych we wskazaniach drogomierza będzie łatwiejsze, a to dzięki mechanizmom weryfikacji tych zmian, o których będzie mowa w dalszej części artykułu.

Warto również odnieść się do prawa unijnego, które zapoczątkowało omawiane zmiany w Kodeksie karnym i prawie o ruchu drogowym. Ochrona podmiotów kupujących pojazd wyposażony w drogomierz znalazła swe oparcie już w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie okresowych badań zdadności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz uchylająca dyrektywę 2009/40/WE⁷. Motyw 25 tej dyrektywy brzmi: „Oszustwo polegające na fałszowaniu przebiegu powinno być traktowane jako przestępstwo podlegające sankcji, ponieważ manipulacja przebiegiem może prowadzić do błędnej oceny stanu zdadności pojazdu do ruchu drogowego. Wykrywanie manipulacji lub ingerencji w stan licznika powinno być łatwiejsze dzięki rejestrowaniu przebiegu w świadectwie zdadności do ruchu drogowego oraz dostępowi diagnostów do tych informacji (...)” (podkr. autorki). Również art. 8 ust. 6 Dyrektywy stanowi, iż „państwa członkowskie zapewniają, aby – do celów kontroli drogomierza, w przypadku gdy jest on standardowo zainstalowany – informacje dotyczące poprzedniego badania zdadności do ruchu drogowego były dostępne diagnostom niezwłocznie po ich udostępnieniu drogą elektroniczną. Stwierdzone manipulacje mechanizmem drogomierza w celu zmniejszenia lub zafałszowania prze-

⁵ Zob. J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938, s. 609; M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, *Komentarz do art. 286 k.k.*, (w:) *Kodeks karny. Część szczególna*, t. III, *Komentarz do art. 278–363*, red. A. Zoll, Warszawa 2016; J. Liberacki, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2017 r., sygn. V KK 240/17 (oszustwo przez milczenie)*, (w:) *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych* 2018, nr 3, s. 172; J. Magnuszewska, *Oszustwo zwykłe a oszustwo celne – podobne czy zupełnie inne czyny zabronione*, (w:) *Prawo karne skarbowe – wybrane zagadnienia teorii i praktyki*, red. R. Dziembowski, M. Pieńkowska, A. Opalska, Olsztyn 2016, s. 70.

⁶ Zob. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – *Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy – Kodeks karny* z dnia 24 września 2018 r., druk sejmowy nr 2878, www.sejm.gov.pl.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie okresowych badań zdadności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz uchylająca dyrektywę 2009/40/WE, Dz. Urz. UE z dnia 29 kwietnia 2014 roku, L 127/51, <https://eur-lex.europa.eu/>.

biegu pojazdu podlegają skutecznym, proporcjonalnym, odstrasżającym i niedyskryminującym sankcjom”.

Przytoczone przepisy prawa unijnego są ukierunkowane na bardziej restrykcyjne traktowanie osób ingerujących we wskazania drogomierza niż miało to miejsce przed nowelizacją. Zauważona luka prawna nie ma przy tym charakteru wyłącznie teoretycznego, a problem przekręcanych liczników nie jest zjawiskiem występującym jedynie w Polsce. Inne kraje – w szczególności Niemcy⁸ – również borykają się z wysoką skalą bezprawnego ingerowania w przebieg pojazdów.

2. Nowelizacja kodeksu karnego

Celem powołanej na wstępie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE jest ochrona ruchu drogowego⁹. Wyrazem akceptacji wzmocnienia tej potrzeby w polskim porządku prawnym stała się nowelizacja *Kodeksu karnego* dokonana ustawą z dnia 15 marca 2019 r. *o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy – Kodeks karny* (Dz. U. z 2019 r., poz. 870)¹⁰.

Na gruncie tej nowelizacji, w Kodeksie karnym dotychczasowy tytuł rozdziału XXXVI otrzymał nowe, następujące brzmienie: „Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym”. W tym rozdziale ulokowano również nowy przepis, tj. art. 306a k.k., penalizujący tzw. *przestępstwo „licznikowe”*. Zgodnie z powołanym przepisem, karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 podlega ten, kto zmienia wskazania drogomierza pojazdu mechanicznego lub ingeruje w prawidłowość jego pomiaru (§ 1).

Dokonując prawnomaterialnej analizy tego przestępstwa wskazać należy, że z uwagi na wysokość dolnej granicy ustawowego zagrożenia, która kształtuje się poniżej 3 lat pozbawienia wolności jest to *występek*. Jest to *przestępstwo o charakterze powszechnym*, albowiem sprawcą może być każdy człowiek (przepis nie wymaga wystąpienia po stronie sprawcy żadnej szczególnej cechy, która mogłaby wpływać na karalność zachowania, jak ma to miejsce przy przestępstwach indywidualnych). Przestępstwo „licznikowe” może być *popelnione tylko przez działanie*, na co wskazują znamiona czasownikowe „zmienia”, „ingeruje”. Czyn stypizowany w art. 306a § 1 k.k. stanowi *przestępstwo materialne* (skutkowe), *ścigane z oskarżenia publicznego*. Skutkiem przestępstwa będzie w tym przypadku dokonanie zmiany we wskazaniach drogomierza lub ingerencja w pomiar licznika¹¹. Odnosząc

---

⁸ Zob. statystyki zaczerpnięte z niemieckiego raportu TÜV: <https://autokult.pl/29528,przebieg-samochodu-dlaczego-cofa-sie-liczniki-i-jak-to-sprawdzic,all>.

⁹ Cel ten dostrzec można w głównych motywach Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE.

¹⁰ Szerzej na temat genezy nowelizacji zob. D. Szeleszczuk, *Kryminalizacja procedury „cofania liczników” w świetle projektów nowelizacji Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze 2018, nr 6.

¹¹ M. Kulik, *Komentarz do art. 306a Kodeksu karnego*, (w:) *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2019. Odmienne stanowisko zajął D. Szeleszczuk, *Kryminalizacja... op. cit.*, uwagi końcowe.

się do strony podmiotowej wskazać należy, że jest to *przestępstwo umyślne*, które można popełnić zarówno z zamiarem bezpośrednim, jak też ewentualnym.

W § 2 tego przepisu ustawodawca przewidział tę samą sankcję dla sprawcy, który zmianę wskazań drogomierza lub ingerencję w jego pomiar zlecił innej osobie. Jest to konstrukcja zbliżona do określonego w art. 18 § 2 k.k. *podżegania*¹². W tym miejscu warto zadać pytanie, czy tak sformułowany zapis („zlecił innej osobie”) jest zgodny z założeniami prawa karnego materialnego. Skoro bowiem Kodeks karny w art. 18 wymienia sprawcze i niesprawcze formy popełnienia przestępstwa, które następnie odnoszą się do wszystkich typów czynów zabronionych, określonych w części szczególnej tego kodeksu, to jaki cel ma wprowadzenie do art. 306a § 2 k.k. określenia „zlecił innej osobie”? Pytanie to jest o tyle nurtujące, że ustawodawca zdecydował się wprowadzić to pojęcie jedynie w § 2 nowego przepisu. Taki opis typu czynu zabronionego, choć zbliżony do podżegania (o którym mowa w art. 18 § 2 k.k.) przybiera zupełnie inną postać.

Odpowiedzi na to pytanie można doszukać się w uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej Kodeks karny¹³. Projektodawcy wskazali tam, że podżeganie nie wyczerpuje wszystkich stanów faktycznych, jakie mogłyby wystąpić w sprawach dotyczących zmiany wskazań drogomierza lub ingerencji w jego pomiar. Z materialnego punktu widzenia, aby można było przypisać sprawcy odpowiedzialność za podżeganie, powinien on spełnić dwie następujące przesłanki: po pierwsze, podżegacz powinien mieć zamiar bezpośredni¹⁴, po drugie, podżegacz powinien nakłonić inną osobę do popełnienia przestępstwa¹⁵. W uzasadnieniu wskazano, że kwalifikacja prawna czynu z art. 306a § 1 k.k. w zw. z art. 18 § 2 k.k. nie objęłaby sytuacji, kiedy właściciel (albo posiadacz) pojazdu wyposażonego w drogomierz działa w zamiarze ewentualnym, tj. tylko godzi się na propozycję bezpośredniego sprawcy, dotyczącą sfalszowania wskazań drogomierza. Dalej wskazano, że „w takim właśnie przypadku, bez penalizacji czynności zlecenia, właściciel lub posiadacz pojazdu nie ponosiłby odpowiedzialności karnej za swoje zachowanie, choć świadomie zaakceptował nieuprawnioną ingerencję we wskazania drogomierza swojego pojazdu”¹⁶.

Następnie, w art. 306a § 3 k.k., mamy do czynienia z *typem uprzywilejowanym* względem § 1, albowiem w przypadku mniejszej wagi sprawca ponosi łagodniejszą odpowiedzialność karną (do 2 lat pozbawienia wolności)¹⁷.

¹² Zgodnie z art. 18 § 2 k.k., odpowiada za podżeganie, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

¹³ Druk sejmowy nr 2878, www.sejm.gov.pl.

¹⁴ M. Kulik, *Formy zjawiskowe popełnienia przestępstwa w polskim prawie karnym*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, vol. LX, 2, 2013, s. 135.

¹⁵ D. Tokarczyk, *Podżeganie i pomocnictwo jako typy zjawiskowe przestępstwa*, *Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny*, rok LXXIX, 2017, nr 4, s. 104.

¹⁶ Tamże, s. 4.

¹⁷ Szerzej nt. wypadku mniejszej wagi jako znamienia tworzącego uprzywilejowany typ czynu zabronionego zob. E. Plebanek, *Wypadek mniejszej wagi – kilka uwag w sporze o charakter instytucji*

Odnosząc się do czynności sprawczej czynu zabronionego opisanego w art. 306a § 1 k.k. wskazać należy, że została ona określona alternatywnie. Przepięstwo to można bowiem popełnić poprzez:

- 1) zmianę wskazania drogomierza lub
- 2) ingerencję w prawidłowy jego pomiar.

Warto więc odnieść się do definicji tych pojęć, znajdujących oparcie w doktrynie prawa karnego.

„Zmiana wskazania drogomierza” oznacza bowiem każdą czynność, za pomocą której dochodzi do wskazania niezgodnego z rzeczywistym przebiegiem pojazdu¹⁸. Również Słownik Języka Polskiego definiuje pojęcie „zmienić” jako „na-dać komuś lub czemuś inny wygląd lub inne cechy” lub „zastąpić coś czymś innym lub kogoś kimś innym”¹⁹.

„Ingerencją w prawidłowy pomiar licznika” będzie z kolei oddziaływanie na drogomierz za pośrednictwem różnego rodzaju środków albo sposobów, które zaburzają prawidłowość jego działania. Mogą to być w szczególności urządzenia, które blokują, spowalniają lub przyspieszają funkcjonowanie licznika. Takie oddziaływanie może polegać również na tymczasowym wymontowaniu drogomierza lub sterownika, który odpowiada za prawidłowy jego pomiar²⁰.

Powyższe przepisy weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia nowelizacji marcowej.

3. Nowelizacja prawa o ruchu drogowym

Ustawa z dnia 15 marca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r., poz. 870) wprowadziła również liczne zmiany do prawa drogowego, które – w przeciwieństwie do zmiany Kodeksu karnego – mają dłuższe *vacatio legis*²¹.

Kluczową zmianą jest dodanie w ustawie – Prawo o ruchu drogowym artykułów 81a i 81b. Przepis art. 81a zawiera bowiem wyłączenia od zakazu wymiany drogomierza, wskazując, że jest ona dopuszczalna w sytuacjach, gdy:

- a) drogomierz nie odmierza przebiegu pojazdu,
- b) konieczna jest wymiana elementu, z którym drogomierz jest nierozzerwalnie związany.

---

i jego praktyczne konsekwencje, (w:) e-czasopismo Prawa Karnego i Nauk penalnych, 5/2011, <http://www.czp.k.pl>, s. 2 i n.

¹⁸ D. Szeleszczuk, *Kryminalizacja „cofania liczników” w świetle projektowanej nowelizacji Kodeksu karnego z 5 lipca 2018 roku*, w: Prokuratura i Prawo 1, 2019, s. 86.

¹⁹ Słownik Języka Polskiego PWN: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/zmienia%C4%87.html>.

²⁰ Więcej: D. Szeleszczuk, *Kryminalizacja „cofania liczników” w świetle projektowanej nowelizacji Kodeksu karnego z 5 lipca 2018 roku*, w: Prokuratura i Prawo 1, 2019, s. 89.

²¹ Zgodnie z art. 5 ustawy zmieniającej, przepisy te wchodzą w życie 1 stycznia 2020 roku.

Wymiany tej można dokonać tylko na drogomierz sprawny i właściwy dla danego typu pojazdu. Innymi słowy, jeżeli drogomierz w pojeździe ulegnie uszkodzeniu w ten sposób, że przestaje być zdalny do prawidłowego dokonywania pomiaru, to właściciel (lub posiadacz) pojazdu nie popełni przestępstwa, jeżeli dokona naprawy drogomierza poprzez jego wymianę na nowy.

Kolejny przepis (art. 81b) przewiduje wymogi, które właściciel (lub posiadacz) pojazdu powinien spełnić w razie wymiany drogomierza na nowy. W pierwszej kolejności powinien on – w terminie 14 dni od wymiany drogomierza – przedstawić pojazd w stacji kontroli pojazdów w celu dokonania odczytu wskazania drogomierza wraz z określeniem jednostki miary. Datę i przyczynę wymiany drogomierza stwierdza uprawniony diagnosta, zatrudniony w stacji kontroli pojazdów. Dokonuje tego na podstawie *oświadczenia* właściciela (lub posiadacza) pojazdu o wymianie drogomierza, które sporządzone jest na urzędowym formularzu. Art. 81b ust. 5 znowelizowanego prawa o ruchu drogowym będzie zawierał informacje, które należy uwzględnić przy formułowaniu tego oświadczenia.

W art. 81b uregulowano również opłatę, po wniesieniu której możliwy będzie odczyt wskazań drogomierza. Opłata ta będzie stanowić przychód przedsiębiorcy prowadzącego stację kontroli pojazdów; nie będzie ona mogła przekroczyć 100 złotych (ust. 4).

Na wstępie niniejszego artykułu postawiłam tezę, że weryfikacja zmian wskazań drogomierza lub ingerencji w jego pomiar będzie łatwiejsza dzięki wdrożeniu nowych zasad gromadzenia danych o pojazdach i ich właścicielach. Rozwiązania przewidziane w tym zakresie wejdą w życie dopiero 1 stycznia 2020 roku. Dłuższy okres *vacatio legis* w tym przypadku jest konieczny dla dostosowania mechanizmów kontroli do nowych przepisów. Dotychczasowe przepisy ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* w art. 80b określają w szczególności, jakie dane o pojeździe i o jego właścicielu (bądź posiadaczu) są gromadzone w ewidencji pojazdów. Przepis ten zawiera także informacje o tym, jakie dane i informacje są wymagane do tego, aby dopuścić pojazd do ruchu oraz kto jest zobligowany do przekazywania tych informacji do ewidencji. Nowelizacja marcowa dodała w ust. 1 tego przepisu punkty 21 i 22, zgodnie z którymi, w ewidencji pojazdów gromadzone będą również dane o wymianie drogomierza (pkt 21) oraz o odczycie wskazania drogomierza w czasie kontroli (pkt 22).

Jednocześnie nowelizacja marcowa, w art. 80ba prawa o ruchu drogowym nadała nowym podmiotom uprawnienia w zakresie zgłaszania danych do ewidencji pojazdów. W przypadku dokonania odczytu drogomierza pojazdu niezarejestrowanego będą to stacje kontroli pojazdów oraz właściwe jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Żandarmerii Wojskowej lub Służby Celno-Skarbowej²².

²² Zob. art. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 15 marca 2019 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* oraz ustawy – *Kodeks karny* (Dz. U. z 2019 r., poz. 870).

4. Projekt ustawy dekryminalizujący przestępstwo „licznikowe”

Nieodzownym zagadnieniem w zakresie przestępstw „licznikowych” jest poruszenie problematyki kolejnych zmian, przewidzianych w uchwalonej przez Sejm na 81. posiedzeniu w dniu 16 maja 2019 r., ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw²³.

Projektowana ustawa znosi karalność niedawno wprowadzonego do porządku prawnego przestępstwa „licznikowego”. Z uzasadnienia do projektu tej ustawy wynika, że: „Propozycja dodania do *Kodeksu karnego* artykułu 306a podyktowana jest względami analogicznymi, co – w odniesieniu do przestępstw przeciwko mieniu – uzupełnienie artykułu 294 k.k. o paragrafy 3 i 4. Również na gruncie przestępstw gospodarczych konieczne jest dalsze wyróżnienie typów czynów zabronionych skierowanych przeciwko mieniu, w uzależnieniu od wartości przedmiotu przestępstwa”²⁴.

Sformułowanie to sugeruje błąd legislacyjny, albowiem w *Kodeksie karnym* istnieje już art. 306a, który penalizuje zmianę wskazań drogomierza lub ingerencję w jego pomiar. Analizą tego procesu legislacyjnego zajęli się specjaliści Krakowskiego Instytutu Prawa Karnego Fundacja, którzy wskazali, iż proponowana zmiana dekryminalizuje przestępstwo świeżo wprowadzone do obrotu prawnego, a uchwalenie ustawy w takim kształcie może pociągnąć za sobą nieodwracalne konsekwencje. Specjaliści ci dodali następnie, że „przywrócenie do systemu prawnego czynu przestępnego polegającego na zmianie wskazań drogomierza, będzie wymagało uchwalenia nowej ustawy. Jednakże z oczywistych względów nie będzie ona mogła mieć zastosowania do tych oszustw „licznikowych”, które zostaną spełnione do dnia wejścia w życie takiej ustawy”²⁵.

Pomyłka ta została jednak wyeliminowana w uchwale Senatu, wnoszącej poprawki do projektu ustawy²⁶. Z poprawek Senatu wynika, że przestępstwo omyłkowo stypizowane w art. 306a projektu (tj. w miejsce przestępstwa „licznikowego”), zostało dodane po artykule 306a (jako art. 306b).

---

²³ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3451, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3451>.

²⁴ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/996CE307123D03FEC12583FA0069E8F2/%24File/3451.pdf>, s. 54.

²⁵ Zob. Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja, *Opinia z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na 81. posiedzeniu w dniu 16 maja 2019 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, https://kipk.pl/dokumenty/kipk_opinia_nowelizacja_kk_2019.pdf?fbclid=IwAR3_n-xODp0cEJs7NxO-PeCGBK_9Oq_ThnfRHJMijNLxGVr1StKKBuBXjs_I, s. 7–8.

²⁶ Uchwała Senatu RP w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Druk nr 3473, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/3196509BBC3367B4C125840800396B28/%24File/3473.pdf>, s. 6–7.

5. Wnioski

Omówione w niniejszym artykule zmiany *Kodeksu karnego* oraz ustawy – *Prawo o ruchu drogowym* są ukierunkowane na zwiększenie ochrony interesów cywilnoprawnych kupującego pojazd mechaniczny od innej osoby. Rozwiązania te są – w mojej ocenie – słuszne, albowiem zjawisko „przekręcania” liczników przybrało w ostatnich latach nieakceptowalne rozmiary. Stypizowanie zachowania polegającego na zmianie wskazań drogomierza lub ingerencji w jego działanie jako nowego przestępstwa, być może będzie miało skutek odstrasżający, choć wnioski w tym zakresie na obecnym etapie są zbyt wczesne (ustawa weszła w życie stosunkowo niedawno). Penalizacja omawianego zachowania przed nowelizacją nie była wystarczająca oraz nie chroniła w pełni podmiotów kupujących pojazd mechaniczny. Jak wcześniej dostrzeżono, największe trudności pojawiały się w chwili, gdy pojazd wyposażony w drogomierz pochodził od innej lub innych osób. Trudno było wówczas dowodowo wykazać, kto dopuścił się przestępstwa oszustwa. Ewidencja pojazdów nie zawierała żadnych informacji, które pomogłyby kupującemu pojazd rzetelnie ustalić prawdziwy jego przebieg. Sprawa z pozoru jedynie wydaje się błaha. Przy zmianie wskazań drogomierza bądź ingerencji w jego pomiar nie chodzi bowiem jedynie o podwyższenie wartości sprzedawanego pojazdu. Co do zasady, każda zmiana w tym zakresie ma wpływ na prawdziwy obraz stanu technicznego pojazdu, co z kolei znacząco wpływa na bezpieczeństwo osób w komunikacji. Od dnia 1 stycznia 2020 r. w prawie o ruchu drogowym wejdą w życie zmiany, które umożliwią odpowiednim podmiotom śledzenie zmian dokonywanych we wskazaniach lub pomiarze drogomierza. Ułatwi to weryfikację, kiedy ewentualnie mogło dojść do popełnienia przestępstwa z art. 306a k.k.

Bibliografia

1. Dąbrowska-Kardas, M., Kardas, P. (2016). *Komentarz do art. 286 k.k.*, (w:) *Kodeks karny. Część szczególna*, t. III, Komentarz do art. 278–363, red. A. Zoll, Warszawa.
2. Kulik, M. (2013). *Formy zjawiskowe popełnienia przestępstwa w polskim prawie karnym, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, vol. LX, 2.
3. Kulik, M. (2019). *Komentarz do art. 306a kodeksu karnego*, (w:) *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Mozgawa, Lex/el.
4. Liberacki, J. (2018). *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2017 roku, sygn. V KK 240/17 (oszustwo przez milczenie)*, (w:) *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych*, rok XXII, nr 3.
5. Magnuszewska, J. (2016). *Oszustwo zwykłe a oszustwo celne – podobne czy zupełnie inne czyny zabronione*, (w:) *Prawo karne skarbowe – wybrane zagadnienia teorii i praktyki*, red. R. Dziembowski, M. Pieńkowska, A. Opalska, Olsztyn.
6. Makarewicz, J. (1938). *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów.
7. Plebanek, E. (2011). *Wypadek mniejszej wagi – kilka uwag w sporze o charakter instytucji i jego praktyczne konsekwencje*, (w:) *e-czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych*, nr 5, <http://www.czpk.pl>.

8. Szeleszczuk, D. (2018). *Kryminalizacja procederu „cofania liczników” w świetle projektów nowelizacji Kodeksu karnego*, Paragraf na Drodze nr 6.
9. Szeleszczuk, D. (2019). *Kryminalizacja „cofania liczników” w świetle projektowanej nowelizacji Kodeksu karnego z 5 lipca 2018 roku*, (w:) Prok. i Pr. nr 1,
10. Tokarczyk, D. (2017). *Podżeganie i pomocnictwo jako typy zjawiskowe przestępstwa*, *Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny*, rok LXXIX, nr 4.

* * *

Tampering with a motor vehicle odometer – a new crime in the *Penal Code*

Abstract

The article concerns the changes introduced to the *Penal Code* under the Act of 15 March 2019 amending the Road Traffic Act and the Penal Code Act (Journal of Laws of 10 May 2019, item 870) in connection with the penalisation of rewinding of the odometer readings in the vehicle. The author devotes special attention to the analysis of the features of this crime and discusses the changes in the traffic law, related to the introduction of a new crime against property interests in civil law transactions in the *Penal Code*. The author also refers to the previously binding legal status, in which the rewinding of the odometer fulfilled the features of fraud under art. 286 § 1 k.k.

Key words

Odometer, counter correction, amendment of the *Penal Code*, fraud, overvaluation of motor vehicle, traffic control, central register of vehicles.